

УДК 658. 15(075.8)
UDC 658. 15(075.8)

ВПЛИВ ЧИННИКІВ НА ДИНАМІКУ ЧИСТОГО ГРОШОВОГО ПОТОКУ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Чеснакова Л.С., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Масалітіна В.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

INFLUENCE OF FACTORS ON DYNAMICS OF THE NET CASH FLOW FROM OPERATING ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE

Chesnakova L.S., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

Masalitina V.V., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

ВЛИЯНИЕ ФАКТОРОВ НА ДИНАМИКУ ЧИСТОГО ДЕНЕЖНОГО ПОТОКА ОТ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Чеснакова Л.С., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Масалитина В.В., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Вирішальним фактором виживання і розвитку господарського товариства є своєчасне і повне виконання ним власних зобов'язань, умовою якого є забезпеченість усіх видів господарської діяльності необхідним обсягом грошових коштів. У цьому зв'язку важливе значення набуває створення ефективної системи управління грошовими потоками, їх перманентного аналізу, в першу чергу аналізу чинників, що впливають на чистий грошовий потік (ЧГП) від операційної діяльності, яка продукує основний обсяг власного вхідного грошового потоку.

Аналіз досліджень і публікацій в галузі управління грошовими потоками засвідчив про значну їх кількість. В той же час дискусійними залишаються основоположні питання визначення грошових потоків, їх класифікації та оцінки (1, 2). Більшість вчених розглядають аналіз грошових потоків в контексті формування ефективної системи управління ними (3, 4, 5), важливою складовою якої є механізм проведення аналізу грошових потоків (6). Серед пропозицій стосовно методів аналізу домінує коефіцієнтний метод, який базується на даних фінансовою звітності підприємства (7, 8). Одночасно поза увагою науковців залишається дослідження впливу чинників на динаміку чистого грошового потоку.

Метою роботи є розробка механізму кількісної оцінки впливу чинників на динаміку ЧГП від операційної діяльності підприємства.

На обсяг чистий грошовий потік справляють вплив всі господарські операції, що відбуваються на підприємстві протягом звітного періоду. Цей вплив відображається в балансі через зміну його статей. Зростання статей активу балансу, тобто ресурсів і вимог, означає зменшення ЧГП. І навпаки, зменшення активів збільшує ЧГП. Зміни статей пасиву – джерел фінансування активів – справляють протилежний вплив на ЧГП. Зростання їх пов'язано зі збільшенням грошових коштів, а зменшення викликає відтік останніх. Чинники та характер їх впливу на чистий грошовий потік від операційної діяльності наведені на рис. 1. З нього випливає, що динаміку ЧГП визначають як чинники однонаправленого та різнонаправленого впливу. Одночасний вплив останніх може мати таку варіанти:

1. Зростання запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей.
  2. Зменшення запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей.
  3. Зростання запасів і дебіторської заборгованості, зменшення кредиторської заборгованості.
  4. Зменшення запасів і дебіторської заборгованості, збільшення кредиторської заборгованості.
- В умовах прибуткової діяльності перший варіант впливу має такі три випадки:

Рисунок 1 – Характер впливу чинників на чистий грошовий потік від операційної діяльності

- 1.1. $+ΔКЗ > (+ΔЗ + ΔДЗ)$, при цьому $ЧГП > 0$.
- 1.2. $(+ΔКЗ + АВ + ТП) > (+ΔЗ + ΔДЗ)$, при цьому $ЧГП > 0$.
- 1.3. $(+ΔЗ + ΔДЗ) > (+ΔКЗ + АВ + ТП)$, при цьому $ЧГП < 0$.

Вплив чинників на ЧГП за випадком 1.1 характеризують дані табл. 1.

У звітному періоді зменшились надходження коштів на 2 тис. грн. у зв'язку з відповідним збільшенням запасів і дебіторської заборгованості. Зменшення компенсовано за рахунок збільшення кредиторської заборгованості. При цьому на рахунку господарського товариства залишилося 3 тис. грн. (5-2) для погашення кредиторської заборгованості у наступних звітних періодах і зароблені у звітному періоді джерела фінансування інвестиційних витрат – амортизаційні відрахування (6 тис. грн.) і тезаврований прибуток (1 тис. грн.). Усього зростання коштів становило 10 тис. грн.

Таблиця 1 – Напрямок впливу чинників на ЧГП при перевищенні приросту кредиторської заборгованості над приростом запасів і дебіторської заборгованості, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Приріст запасів і дебіторської заборгованості		2
Приріст кредиторської заборгованості	5	
Разом	12	2
ЧГП від операційної діяльності	10	

Якщо у наступних періодах замовники повністю погасять борги, підприємство матиме достатньо коштів для розрахунку з кредиторами поточного періоду, за умови, що терміни погашення кредиторської заборгованості є меншими або дорівнюють термінам погашення дебіторської заборгованості. У протилежному випадку підприємство повинно тимчасово використати джерела фінансування інвестиційних витрат для погашення власних поточних боргів.

Одночасно існує ризик неповернення коштів, що може призвести до втрати 2 тис. грн. амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку при повному розрахунку з кредиторами. Попередити ризик може ефективна кредитна політика, що оптимізує обсяги і терміни погашення дебіторської і кредиторської заборгованостей.

За випадком 1.2 вплив чинників на ЧГП буде таким (табл. 2):

Таблиця 2 – Напрямок впливу чинників на ЧГП при перевищенні суми амортизаційних відрахувань, тезаврованого прибутку і приросту кредиторської заборгованості над приростом запасів і дебіторської заборгованості, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Приріст запасів і дебіторської заборгованості		5
Приріст кредиторської заборгованості	2	
Разом	9	5
ЧГП від операційної діяльності	4	

Випадок 1.2 відрізняється від випадку 2.2 тим, що зменшення надходжень коштів на 5 тис. грн. компенсується не тільки зростанням кредиторської заборгованості на 2 тис. грн., а і використанням амортизаційних відрахувань та тезаврованого прибутку, отриманих у звітному періоді, у сумі 3 тис. грн. В розпорядженні підприємства за підсумками звітного періоду залишилося 4 тис. грн. амортизаційних відрахувань, тезаврованого прибутку.

Якщо замовники не розрахуються у наступних періодах, підприємство матиме дві проблеми: часткову втрату джерел фінансування інвестиційних витрат і труднощі у розрахунках з кредиторами, які можливо вимагатимуть використання ще 2 тис. грн. амортизаційних відрахувань та тезаврованого прибутку за нецільовим призначенням. Як бачимо, випадок 1.2 несе в собі вищі ризики втрати платоспроможності, аніж випадок 1.1.

І насамкінець, за випадком 1.3 вплив чинників на ЧГП підприємства можуть характеризувати дані, наведені в табл. 3.

Таблиця 3 – Напрямок впливу чинників на ЧГП при перевищенні приросту запасів і дебіторської заборгованості над сумою амортизаційних відрахувань, тезаврованого прибутку і приросту кредиторської заборгованості, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Приріст запасів і дебіторської заборгованості		10
Приріст кредиторської заборгованості	2	
Разом	9	10
ЧГП від операційної діяльності		1

Зменшення надходження коштів на 10 тис. грн. обумовлено відповідним збільшенням запасів і дебіторської заборгованості. Воно компенсовано за рахунок:

- ✓ збільшення кредиторської заборгованості на суму 2 тис. грн.;
- ✓ отриманих у звітному періоді амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку – 7 тис. грн.;
- ✓ отриманих у попередньому періоді амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку у сумі 1 тис. грн.

Якщо замовники повністю розрахуються у наступних періодах, підприємство матиме достатньо коштів для погашення боргів перед кредиторами поточного періоду і відновить джерела фінансування інвестиційних витрат, в т.ч. попереднього звітного періоду. Одночасно при неповерненні коштів підприємство безповоротно втратить амортизаційні відрахування і тезаврований прибуток звітного періоду у сумі 7 тис. грн. і попереднього періоду 3 тис. грн. При цьому борг перед кредиторами у суму 2 тис. грн. буде погашений повністю.

Тепер розглянемо другий варіант впливу чинників на ЧГП, коли відбувається зменшення запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей. Він також має три випадки:

- 2.1. $|-ΔЗ-ΔДЗ| > |-ΔКЗ|$, при цьому $ЧГП > 0$.
- 2.2. $(ΔВ + ТП + |-ΔЗ-ΔДЗ|) > |-ΔКЗ|$, при цьому $ЧГП > 0$.
- 2.3. $|-ΔКЗ| > (ΔВ + ТП + |-ΔЗ-ΔДЗ|)$, при цьому $ЧГП < 0$.

За випадком 2.1 вплив чинників на ЧГП підприємства є таким (табл. 4):

Таблиця 4 – Напрямок впливу чинників на ЧГП при перевищенні обсягу зменшення запасів і дебіторської заборгованості над обсягом зменшенням кредиторської заборгованості, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Зменшення запасів і дебіторської заборгованості	5	
Зменшення кредиторської заборгованості		2
Разом	12	2
ЧГП від операційної діяльності	10	

За рахунок скорочення запасів і дебіторської заборгованості приріст грошових коштів на рахунках і в касі підприємства становить 5 тис. грн. При цьому повністю збережені для цільових потреб джерела фінансування інвестиційний витрат і є можливості повного погашення у наступному періоді кредиторської заборгованості у сумі 2 тис. грн. Проблеми з погашенням боргів за цим випадком відсутні. Одночасно зменшення дебіторської заборгованості знижує конкурентну позицію підприємства на ринку, а скорочення кредиторської заборгованості обмежує можливості тимчасового безкоштовного використання ресурсів у власному виробництві.

За випадком 2.2 вплив чинників на ЧГП характеризують дані табл. 5.

Таблиця 5 – Напрямок впливу чинників на ЧГП при перевищенні суми амортизаційних відрахувань, тезаврованого прибутку та зменшення запасів і дебіторської заборгованості над обсягом зменшення кредиторської заборгованості, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Зменшення запасів і дебіторської заборгованості	2	
Зменшення кредиторської заборгованості		5
Разом	9	5
ЧГП від операційної діяльності	4	

Скорочення кредиторської заборгованості на 5 тис. грн. обумовлено:

- ✓ зменшенням запасів і дебіторської заборгованості на 2 тис. грн.;
- ✓ використанням амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку, отриманих у звітному періоді, – 3 тис. грн.

Використані за нецільовим призначенням джерел фінансування інвестиційної діяльності можуть бути відновлені в наступних періодах за рахунок приросту кредиторської заборгованості або зменшення запасів і дебіторської заборгованості на 3 тис. грн., тобто за рахунок зміни кредитної політики підприємства на більш ризикову.

За випадком 2.3 вплив чинників на ЧГП підприємства є таким (табл. 6):

Таблиця 6 – Напрямок впливу чинників на ЧГП при перевищенні обсягу зменшення кредиторської заборгованості над сумою амортизаційних відрахувань, тезаврованого прибутку та зменшення запасів і дебіторської заборгованості, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Зменшення запасів і дебіторської заборгованості	1	
Зменшення кредиторської заборгованості		10
Разом	8	10
ЧГП від операційної діяльності		2

Порівняно з варіантом 2.2 зменшення кредиторської заборгованості на 10 тис. грн. обумовлено не тільки скороченням запасів і дебіторської заборгованості на 1 тис. грн., повним використанням амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку поточного періоду у сумі 7 тис. грн., а і використання амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку попередніх періодів у сумі 2 тис. грн. Відновлення джерел фінансування інвестиційної діяльності вимагає зміни вже в наступному звітному періоді кредитної політики на більш ризикову порівняно з випадком 2.2.

Тепер розглянемо третій варіант впливу чинників на ЧГП, коли відбувається зростання запасів і дебіторської заборгованості та зменшення кредиторської заборгованості. Він має два випадки:

3.1. $(AB + TP) > (+\Delta Z + \Delta DZ + |-\Delta KZ|)$, при цьому $ЧГП \geq 0$.

3.2. $(+\Delta Z + \Delta DZ + |-\Delta KZ|) > (AB + TP)$, при цьому $ЧГП < 0$.

За випадком 3.1 вплив чинників на ЧГП підприємства характеризують дані табл. 7.

Таблиця 7 – Напрямок впливу чинників на ЧГП при перевищенні суми амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку над сумою приросту запасів, дебіторської заборгованості та зменшення кредиторської заборгованості, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Приріст запасів і дебіторської заборгованості		4
Зменшення кредиторської заборгованості		2
Разом	7	6
ЧГП від операційної діяльності	1	

Через збільшення дебіторської заборгованості на 4 тис. грн. і зменшення кредиторської заборгованості на 2 тис. грн. з обороту підприємства тимчасово вилучені амортизаційні відрахування і тезаврований прибуток поточного періоду. Джерела фінансування інвестиційних витрат в обсязі 4 тис. грн. будуть відновлені після погашення дебіторської заборгованості, а і обсязі 2 тис. грн. – при зростанні кредиторської заборгованості у наступних періодах, тобто при зміні кредитної політики підприємства. Одночасно існує ризик втрати 6 тис. грн. амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку через непогашенні боржниками заборгованості і неефективну кредитну політику.

За випадком 3.2 вплив чинників на ЧГП підприємства є таким (табл. 8):

Таблиця 8 – Напрямок впливу чинників на ЧГП при перевищенні суми приросту запасів, дебіторської заборгованості та зменшення кредиторської заборгованості над сумою амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Приріст запасів і дебіторської заборгованості		5
Зменшення кредиторської заборгованості		4
Разом	7	9
ЧГП від операційної діяльності	0	2

Порівняно з випадком 3.1 для повного розрахунку з кредиторами з обсягу підприємства повинні бути вилучені амортизаційні відрахування і тезаврований прибуток не тільки звітного періоду у сумі 7 тис. грн., а й попередніх періодів, – 2 тис. грн., тобто ризик втрати платоспроможності за випадком 3.2 є вищим і вимагає докорінної зміни кредитної політики вже в наступному періоді.

Тепер розглянемо четвертий варіант впливу чинників на ЧГП, коли відбувається зменшення запасів і дебіторської заборгованості та збільшення кредиторської заборгованості. Він має один випадок 4, за яким вплив чинників на ЧГП підприємства є таким (табл. 9):

Таблиця 9 – Напрямок впливу чинників на ЧГП від операційної діяльності при зменшенні запасів і дебіторської заборгованості та збільшенні кредиторської заборгованості, тис. грн

Показники	Напрямок впливу на ЧГП	
	+	-
Амортизаційні відрахування	6	
Тезаврований прибуток	1	
Зменшення запасів і дебіторської заборгованості	5	
Приріст кредиторської заборгованості	15	
Разом	27	0
ЧГП від операційної діяльності	27	

За цим випадком відсутні чинники, що обумовлюють зменшення чистого грошового потоку. Повністю збережені амортизаційні відрахування і тезаврований прибуток. Зменшення запасів і дебіторської заборгованості на 5 тис. грн. призвело до відповідного збільшення обсягу доходу, отриманого в грошовій формі. Збільшення кредиторської заборгованості скоротило потребу в грошах у звітному періоді на 15 тис. грн. Всього за рахунок цих двох факторів ЧГП зріс на 20 тис. грн. а з урахуванням амортизаційні відрахування і тезаврований прибуток – на 27 тис. грн. Дана динаміка запасів, дебіторської і кредиторської заборгованостей є найбільш прийнятною для підприємства і пов'язана з найменшими ризиками втрати платоспроможності.

За критерієм зростання ризику втрати підприємством платоспроможності випадки впливу чинників на ЧГП можуть бути ранжовані так: 4; 2.1; 1.1; 2.2; 1.2; 2.3; 1.3; 3.1; 3.2.

Оцінку характеру впливу чинників на ЧГП підприємства в кожному конкретному випадку можна здійснювати за допомогою блок-схеми, наведеної на рис. 2.

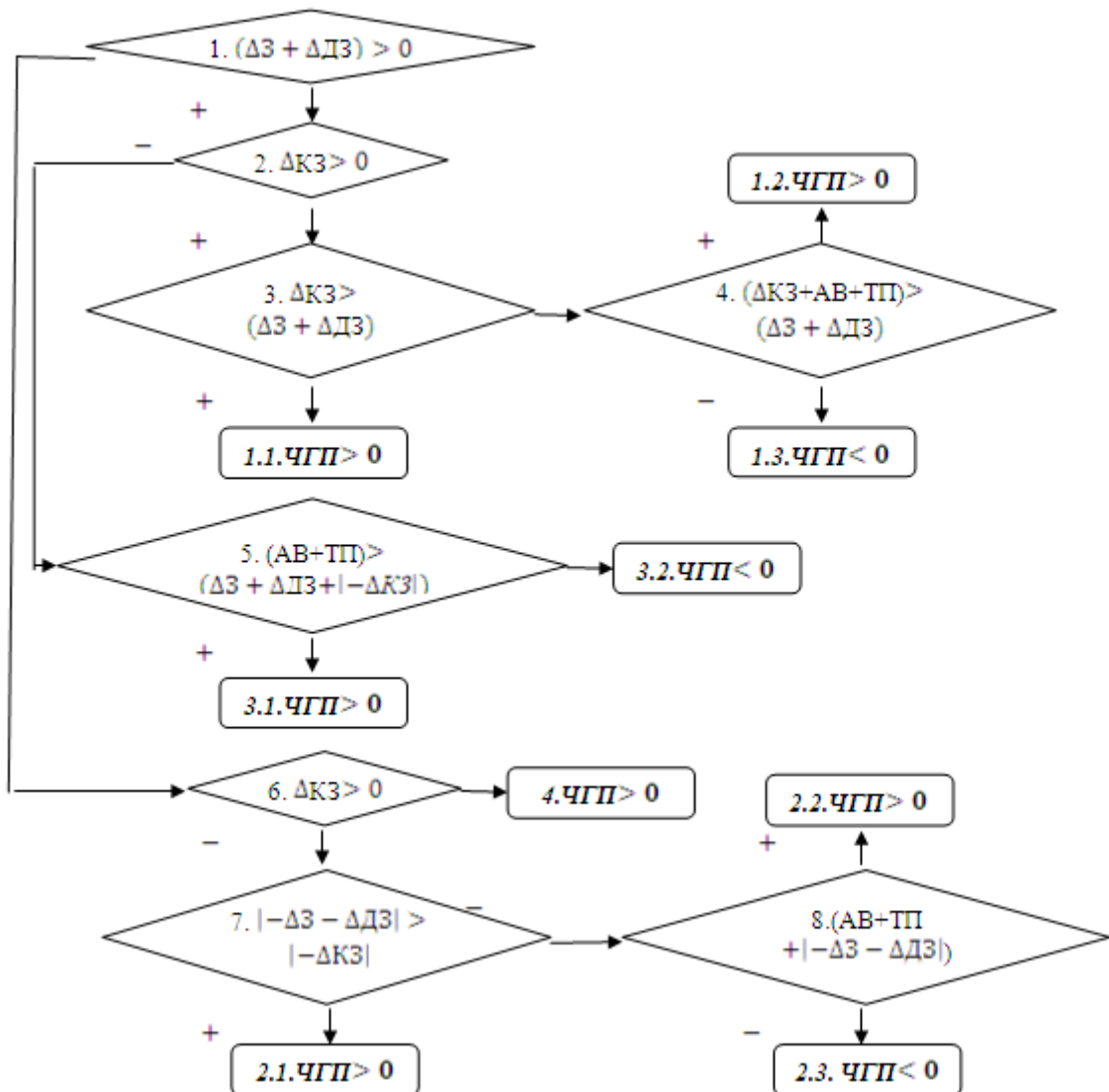

Рисунок 2 – Варіанти впливу чинників на динаміку ЧГП за умови прибуткової діяльності підприємства

Коли операційна діяльність підприємства стає збитковою, виникає криза прибутковості. Одночасно підприємство залишається платоспроможним за рахунок відшкодування збитків амортизаційними відрахуваннями. При цьому підприємство безповоротно втрачає джерело фінансування інвестиційних витрат.

До тих пір, поки збитки не перевищують амортизаційні відрахування, варіанти впливу чинників на ЧПП є такими, як і за умови прибуткової діяльності, з тією відмінністю, що замість тезаврованого прибутку як чинники зростання ЧПП виникає чинник його зменшення – непокритий збиток. По мірі зростання збитків зменшуються амортизаційні відрахування і, коли досягається рівність їх сум, настає системна криза на підприємстві, яка може бути подолана лише шляхом фінансової санації підприємства.

Проведене авторами дослідження дало можливість запропонувати механізм оцінки впливу кредитної політики господарського товариства, обсягів запасів на динаміку ЧПП від операційної діяльності за критерієм наявності використання внутрішніх джерел фінансування інвестиційних витрат за нецільовим призначенням. Подальше дослідження доцільно спрямувати на розробку механізму кількісної оцінки впливу чинників на динаміку ЧПП від інвестиційної та фінансової діяльності.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Небаба Н.О. Фінансові потоки: сутність, підходи до визначення / Н.О. Небаба // Вісник Української академії банківської справи. – 2011. – № 2 (31). – С. 42–45.
2. Лігоненко Л.О. Управління грошовими потоками: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 255 с.
3. Поддєрьогін А.М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства / А.М. Поддєрьогін, Я.І. Невмержицький // Фінанси України. – 2007. – № 11. – С. 119–127.
4. Єрмошкіна О.В. Управління фінансовими потоками промислових підприємств: теорія, практика, перспективи : монографія / О.В. Єрмошкіна; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Д. : Нац. гірн. ун-т, 2009. – 479 с.
5. Колодізєв О.М. Управління грошовими потоками суб'єктів господарювання на основі методів аналізу ефективності використання фінансових ресурсів / О.М. Колодізєв, О.В. Коцюба // Scientific Journal «ScienceRise» №3/3(8)2015 – С. 53–64.
6. Ясишена В.В. Методика проведення аналізу грошових потоків підприємств / В.В. Ясишена, І.М. Сисоєва // Інноваційна економіка. – 2012. – № 2. – С. 131–139.
7. Бланк І.А. Управление финансовыми ресурсами предприятия / И.А.Бланк – К.:Эльга, 2011. – 574 с.
8. Крюкова І.О. Сучасні методичні підходи до оцінки грошових потоків підприємства / І.О. Крюкова, М.С. Свірідова // Науковий вісник: зб. наук. праць / Міжнародний гуманітарний університет. – Одеса, 2016. – Вип.21. – С. 144–148.

REFERENCES

1. Nebaba N.O. Finansovi potoky: sutnist, pidkhody do vyznachennia / N.O. Nebaba // Visnyk Ukrainskoi akademii bankivskoi spravy. 2011. # 2 (31). P. 42–45.
2. Lihonenko L.O. Upravlinnia hroshovymy potokamy: navch. posib. / L.O. Lihonenko, H.V. Sytnyk. K.: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 2005. 255ps.
3. Poddierohin A.M. Efektyvnist upravlinnia hroshovymy potokamy pidprijemstva / A.M. Poddierohin, Ya.I. Nevmerzhytskyi // Finansy Ukrainy. 2007. # 11. P. 119–127.
4. Yermoshkina O.V. Upravlinnia finansovymy potokamy promyslovykh pidprijemstv: teoriia, praktyka, perspektyvy : monohrafiia / O.V. Yermoshkina; NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti. D. : Nats. hirn. un-t, 2009. 479 p.
5. Kolodiziev O.M. Upravlinnia hroshovymy potokamy subiektiv hospodariuvannia na osnovi metodiv analizu efektyvnosti vykorystannia finansovykh resursiv / O.M. Kolodiziev, O.V. Kotsiuba // Scientific Journal «ScienceRise» #3/3(8)2015. P. 53–64.
6. Yasyshena V.V. Metodyka provedennia analizu hroshovykh potokiv pidprijemstv / V.V. Yasyshena, I.M. Sysoieva // Innovatsiina ekonomika. 2012. # 2. P. 131–139.
7. Blank I.A. Upravlenie finansovyimi resursami predpriyatiya / I.A.Blank. K.:Elga, 2011. 574 p.
8. Kriukova I.O. Suchasni metodychni pidkhody do otsinky hroshovykh potokiv pidprijemstva / I.O. Kriukova, M.S. Sviridova // Naukovyi visnyk: zb. nauk. prats / Mizhnarodnyi humanitarnyi universytet. Odesa, 2016. Vyp.21. P. 144–148.

РЕФЕРАТ

Чеснакова Л.С. Вплив чинників на динаміку чистого грошового потоку від операційної діяльності підприємства / Л.С. Чеснакова, В.В. Масалітіна // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2018. – Вип. 6.

Стаття містить результати дослідження впливу чинників на динаміку чистого грошового потоку від операційної діяльності господарського товариства, який дозволяє оцінити ефективність його кредитної політики, політики управління обсягами запасів та рівень використання внутрішніх джерел фінансування інвестиційних витрат за нецільовим призначенням.

Об'єкт дослідження – процес управління грошовими потоками господарського товариства.

Метою роботи є розробка механізму кількісної оцінки впливу чинників на динаміку ЧГП від операційної діяльності підприємства.

Метод дослідження – системно-логічний підхід для дослідження економічних процесів.

На динаміку чистого грошового потоку впливають дві групи чинників: перша – амортизаційні відрахування і тезаврований прибуток – у всіх випадках справляють позитивний вплив на ЧГП; друга група – динаміка запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей – різнонаправлено впливають на ЧГП, зумовлюючи як позитивне, так і від'ємне значення показника і можливе нецільове використання внутрішніх джерел фінансування інвестиційних витрат підприємства. Доведено, що позитивну динаміку ЧГП і відсутність нецільового використання амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку визначають: 1) випереджаюче зростання кредиторської заборгованості порівняно із зростанням запасів і дебіторської заборгованості; 2) зменшення запасів і дебіторської заборгованості перевищує зменшення кредиторської заборгованості; 3) зменшення дебіторської заборгованості і запасів при одночасному зростанні кредиторської заборгованості.

ЧГП залишається позитивним, але за умови часткового використання амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку на покриття потреб операційної діяльності, у випадку 1) випереджаючого зростання кредиторської заборгованості, джерел фінансування інвестиційних витрат у порівнянні із зростанням запасів і дебіторської заборгованості; 2) сума зменшення запасів, дебіторської заборгованості, амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку перевищує суму зменшення кредиторської заборгованості 3) амортизаційні відрахування і тезаврований прибуток перевищують суму зростання запасів і дебіторської заборгованості при одночасному зменшенні кредиторської заборгованості.

ЧГП стає від'ємним, якщо за нецільовим призначенням використовується повна сума джерел фінансування інвестиційних витрат і 1) приріст дебіторської заборгованості і запасів перевищує приріст кредиторської заборгованості; 2) зменшення кредиторської заборгованості перевищує зменшення запасів і дебіторської заборгованості; 3) сума приросту запасів, дебіторської заборгованості та зменшення кредиторської заборгованості перевищує суму амортизаційних відрахувань і тезаврованого прибутку.

Досліджені також чинники, що впливають на ЧГП за умови збиткової діяльності підприємства.

Результати роботи можуть бути використані господарськими товариствами при удосконаленні інформаційних систем фінансового аналізу.

Прогнозні припущення щодо об'єкт дослідження – розробка механізму кількісної оцінки впливу чинників на динаміку ЧГП від інвестиційної та фінансової діяльності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ЧИСТИЙ ГРОШОВИЙ ПОТІК, ЧИННИК, КІЛЬКІСНИЙ ВПЛИВ, КРЕДИТНА ПОЛІТИКА, ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВИТРАТ

ABSTRACT

Chesnakova L.S., Masalitina V.V. Influence of factors on dynamics of the net cash flow from operating activities of the enterprise. Economics and management on transport. Kyiv. National Transport University. 2018. Vol. 6.

The article contains the results of the study of the influence of factors on the dynamics of net cash flow from the operating activities of an economic partnership, which allows to assess the effectiveness of its credit policy, policy of inventory management and the level of use of internal sources of financing investment costs for misplacement purposes.

The object of research - the process of managing the cash flows of a business community.

The purpose of the study is to develop a mechanism for quantifying the influence of factors on the dynamics of net cash flow from the operational activities of the enterprise.

Method of research - a system-logical approach for the study of economic processes.

On the dynamics of the net cash flow are influenced by two groups of factors: the first - depreciation and thesaurus profits - in all cases, have a positive impact on NCF; The second group - the dynamics of stocks, accounts receivable and payables - have a different influence on the NCF, causing both a positive and a negative value of the indicator and possible misuse of internal sources of financing of investment costs of the enterprise. It is proved that the positive dynamics of NCF and the lack of inappropriate use of depreciation deductions and thesaurus profits are determined by: 1) a faster growth of payables compared with the growth of stocks and receivables; 2) reduction of stocks and receivables exceeds the reduction of payables; 3) reduction of receivables and stocks while increasing payables.

Net cash flow remains positive, but subject to the partial use of depreciation deductions and thesaurus profits to cover the operational needs, in the case of: 1) a surging rise in payables, sources of financing investment costs compared with the growth of stocks and receivables; 2) the amount of inventory reduction, receivables, depreciation deductions and thesaurus profits exceeds the amount of reduction in payables 3) depreciation and thesaurus profit exceeds the amount of growth in inventories and receivables while reducing payables.

Net cash flow becomes negative if the total amount of sources of financing investment costs is used for non-purposeful purposes; and 1) the growth of accounts receivable and reserves exceeds the growth of accounts payable; 2) reduction of accounts payable, excessive decrease of stocks and receivables; 3) the amount of inventory increment, receivables and reductions in payables exceeds the amount of depreciation and thesaurus profits.

The factors influencing net cash flow under the condition of loss-making activity of the enterprise are also investigated.

The results of the work can be used by economic partnerships with improved information systems of financial analysis.

Foreseeable assumptions about the research object are the development of a mechanism for quantifying the influence of factors on the dynamics of net cash flow from investment and financial activity.

KEYWORDS: CURRENT CASH FLOW, FACTOR, QUANTITATIVE EFFECT, CREDIT POLICY, SOURCES OF FINANCING INVESTING COSTS

РЕФЕРАТ

Чеснакова Л.С. Влияние факторов на динамику чистого денежного потока от операционной деятельности предприятия / Л.С. Чеснакова, В.В. Масалитина // Экономика и управление на транспорте. – К.: НТУ, 2018. – Вып. 6.

Статья содержит результаты исследования влияния факторов на динамику чистого денежного потока (ЧДП) от операционной деятельности хозяйственного общества, которые позволяют оценить эффективность его кредитной политики, политики управления объемами запасов и уровнем использования внутренних источников финансирования инвестиционной деятельности за нецелевым назначением.

Объект исследования – процесс управления денежными потоками хозяйственного общества.

Целью работы является разработка механизма количественной оценки влияния факторов на динамику чистого денежного потока от операционной деятельности предприятия.

Метод исследования – системно-логический подход для исследования экономических процессов.

На динамику чистого денежного потока влияют две группы факторов: первая – амортизационные отчисления и тезаврованная прибыль – во всех случаях оказывает позитивное влияние на ЧДП вторая группа – динамика запасов, дебиторской и кредиторской задолженности разнонаправлено влияют на ЧДП, и обуславливают как позитивное, так и отрицательное значение показателя и возможное нецелевое использование внутренних источников финансирования инвестиционных расходов предприятия. Доказано, что позитивную динамику ЧДП и отсутствие нецелевого использования амортизационных отчислений и тезаврованной прибыли определяют: 1) опережающее увеличение кредиторской задолженности по сравнению с увеличением запасов и дебиторской задолженности; 2) уменьшение запасов и дебиторской задолженности превышает уменьшение кредиторской задолженности; 3) уменьшение запасов и дебиторской задолженности при одновременном увеличении кредиторской задолженности.

ЧДП остается позитивным, но при условии частичного использования амортизационных отчислений и тезаврованной прибыли на покрытие потребностей операционной деятельности, в случае: 1) опережающего увеличения кредиторской задолженности, источников финансирования инвестиционных расходов по сравнению с увеличением запасов и дебиторской задолженности;

2) сумма уменьшения запасов, дебиторской задолженности, амортизационных отчислений и тезаврованной прибыли превышает сумму уменьшения кредиторской задолженности; 3) амортизационные отчисления и тезаврованная прибыль превышают сумму увеличения запасов и дебиторской задолженности при одновременном уменьшении кредиторской задолженности.

ЧДП становится отрицательным, если за нецелевым предназначением используется вся сума источников финансирования инвестиционных расходов и 1) прирост дебиторской задолженности и запасов превышает прирост кредиторской задолженности с учетом амортизационных отчислений и тезаврованной прибыли; 2) уменьшение кредиторской задолженности превышает уменьшение запасов и дебиторской задолженности с учетом амортизационных отчислений и тезаврованной прибыли; 3) сумма прироста запасов, дебиторской задолженности и уменьшения кредиторской задолженности превышает суму амортизационных отчислений и тезаврованной прибыли.

Исследованы также факторы, которые влияют на ЧДП при условии убыточной деятельности предприятия.

Результаты работы могут быть использованы хозяйственным обществом при совершенствовании информационной системы финансового анализа.

Прогнозные предположения относительно объекта исследования – разработка механизма количественной оценки влияния факторов на динамику ЧДП от инвестиционной и финансовой деятельности.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ЧИСТЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПОТОК, ФАКТОР, КОЛИЧЕСТВЕННОЕ ВЛИЯНИЕ, КРЕДИТНАЯ ПОЛИТИКА, ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РАСХОДОВ.

АВТОРИ:

Чеснакова Людмила Станіславівна, кандидат економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри менеджменту, e-mail glivinskay@gmail.com, tel. +380989927716, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 240

Масалітіна Вікторія Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, Національний транспортний університет, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, e-mail vikusikzausik@gmail.com, tel. +380969201398, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 424.

AUTHOR:

Chesnakova Liudmyla S., Ph.D., professor, National Transport University, professor, department of Management, e-mail: glivinskay@gmail.com, tel. +380989927716, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1, of. 240.

Masalitina Viktoria V., Ph.D., associate professor, National Transport University, associate professor, department of Finances, Account and Audit, e-mail: vikusikzausik@gmail.com, тел. +380969201398, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1, of. 424.

АВТОРЫ:

Чеснакова Людмила Станиславовна, кандидат экономических наук, профессор, Национальный транспортный университет, профессор кафедры менеджмента, e-mail glivinskay@gmail.com, tel. +380989927716, Украина, 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 240.

Масалитина Виктория Владимировна, кандидат экономических наук, доцент, Национальный транспортный университет, доцент кафедры финансов, учета и аудита, e-mail vikusikzausik@gmail.com, tel. +80969201398, Украина, 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 424.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Базиліук А.В., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри фінансів, обліку і аудиту, Київ, Україна.

Шульгіна Л.М., доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», професор кафедри менеджменту, Київ, Україна.

REVIEWER:

Bazyliuk A.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Transport University, head, department of Finance, Accounting and Auditing, Kyiv, Ukraine.

Shulhina L.M., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Politechnik Institute», professor, department of Management, Kyiv, Ukraine.